Residency KH Messen Ålvik Noorwegen 1 november 2019 tot 11 december 2019

Op zoek naar stilte, bergen en sneeuw, vertrok ik eind oktober naar Noorwegen, waar ik een maand lang mocht verblijven bij Kunstnarhuset Messen in Ålvik, aan de Hardangerfjord.
Het werden 6 weken en ik vond er alles wat ik hoopte te vinden.

Het voortbestaan van de natuur is in onze tijd bepaald niet meer vanzelfsprekend. Hoewel de natuur ook al lang geen onderdeel meer uitmaakt van mijn dagelijks leven is, vormt het toch al jaren de grootste bron voor mijn werk. Gewend om altijd vanuit foto's en herinnering te werken, was ik heel nieuwsgierig wat er zou gebeuren als ik ergens langer zou zijn en de mogelijkheid zou hebben om regelmatig terug te keren naar wat ik fotografeerde.
Wat is dan de betekenis van de fotografie en hoe verhoudt het zich tot mijn tekeningen?

Vanuit die nieuwsgierigheid zocht ik een plek waar stilte, natuur, bergen en sneeuw te vinden zijn. Eigenlijk min of meer toevallig, zoals dat gaat, door een tip van een collega, werd dat Ålvik in Noorwegen.
De fjord, de omringende bergen, de natuur, de stilte, het leek daar allemaal te zijn.
Met de auto en de boot reisde ik er in 3 dagen naar toe. De auto, om ter plekke tochten te kunnen maken en iets meer te kunnen ontdekken dan alleen de directe omgeving.

Verder dan Denemarken was ik nog nooit geweest, ik was altijd meer georiënteerd op Zuid-Europa. Tijdens één van mijn reizen in de Franse Alpen werd ik enorm geraakt door de betoverende stilte, en de weidsheid van het landschap. Een overweldigende ervaring.
Terug in mijn atelier probeerde ik die wereld in mijn tekeningen te vangen, de foto's en mijn herinnering hielpen me daarbij. Door het bewerken van de foto's probeerde ik nog dichter bij dat gevoel te komen, dat er ter plekke was.
Teruggaan was geen optie, ik moest het mijn herinneringen en mijn foto's doen.

Argentiere, Frankrijk, 2016

In Noorwegen was dat heel anders. Ik verbleef er langer en kon steeds terug naar de plek waar ik fotografeerde.
Vooraf had ik een bepaald idee over het landschap, dat bleek anders uit te pakken.
De bergen zijn veel ouder dan de Alpen, geen hoge toppen, maar langgerekte ronde vormen.
Het landschap is donker, zwaar. De bergen, soms blauw, soms diepzwart, ze rijzen steil omhoog langs de fjord.

De eerste dagen heb ik vooral heel veel gewandeld en gefotografeerd.
Urenlange wandelingen. Turend naar de sneeuw bovenop de berg.

Hardangerfjord

Mijn atelier aan de Hardangerfjord was een droomplek, een uitzicht over de fjord dat er elk uur van de dag anders uitzag. Zonder moeite kon ik daar een half uur over het water naar de bergen kijken en de vroege schemer naar donker zien veranderen. En elke dag indrukwekkende zonsondergangen.

Ik had geluk, in november schijnt het meestal onophoudelijk te regenen, nu viel er nauwelijks regen.

Wel waren de dagen kort, vanaf 9 uur (en tegen het eind van mijn verblijf zelfs pas rond half 10) werd het licht en eind november begon de schemer al om 3 uur. Het wandelen en fotograferen moest dus goed gepland worden!

Uitzicht over de Hardangerfjord vanuit mijn atelier

Ålvik – Kjepso

Vaak maakte ik dezelfde wandeling, vanuit het dorp richting Kjepso, omhoog. Elke wandeling bracht een volledig ander beeld. Het licht in Noorwegen kan spectaculair snel veranderen. Het was voor mij interessant om al die veranderingen al fotograferend vast te leggen en te volgen hoe een en dezelfde plek er zo anders uit kan zien op een ander moment en met ander weer.

Door wolken, mist, regen of sneeuw is er soms bijna niks te zien. Voor je het weet zijn de bergen weer verdwenen achter een mistwolk en zie je alleen nog een minuscuul topje.
Vooral de momenten waarop er bijna niets te zien is, door de wolken en de mist vond ik interessant en zou ik willen tekenen.

Na de eerste oriënterende dagen begon ik naast het dagelijkse wandelen en fotograferen ook te tekenen. Dat was wat zoeken in het begin, omdat ik eigenlijk een ander soort landschap had verwacht, maar juist door er mee omringd te zijn begon ik het steeds beter te begrijpen.

Ik heb vooral kleine tekeningen gemaakt, die later terug in Amsterdam een begin voor een groter werk kunnen zijn.

Kvamskogen, 2019, pastel en potlood 21 x 30 cm

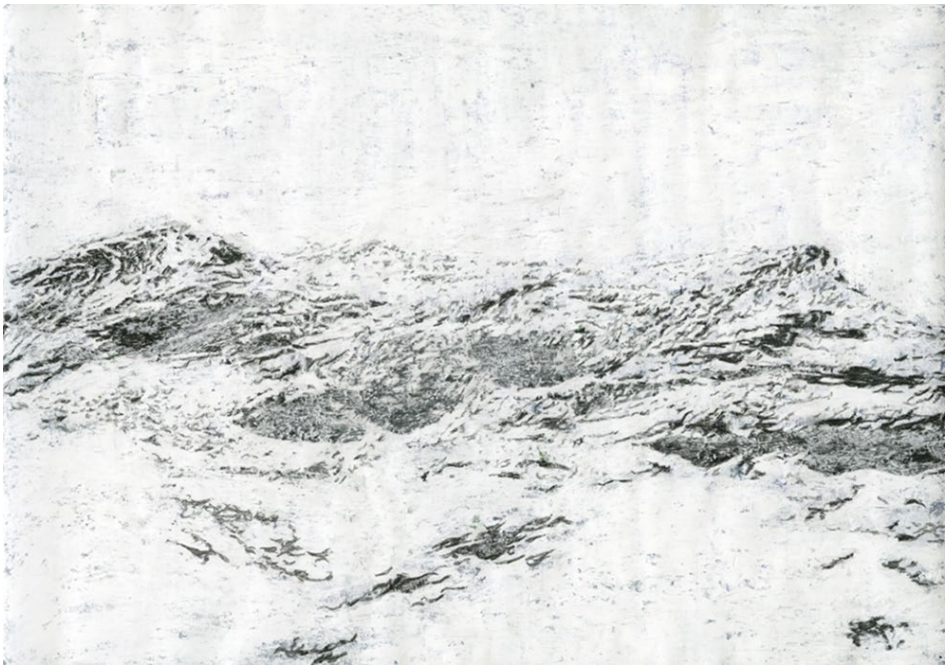

Kvamskogen II, 2019, 30 x 40 cm tempera, pastel en potlood

Kvamskogen is de berg die je over gaat om vanuit Bergen naar Ålvik te komen. Daar zag ik de eerste sneeuw, al in oktober.

Folgefonna gletsjer
De auto maakte het mogelijk een paar bijzondere plekken te bezoeken die verder en vooral ook hoger lagen. Dat betekende meer sneeuw en dichterbij de top. Hoewel het al lastig begon te worden in november om echt naar boven te komen. De meeste wandelpaden zijn vanaf oktober eigenlijk niet meer begaanbaar en het wordt afgeraden om dan nog de bergen in te gaan.
Maar ik had geluk (of was naïef...), er was nog best hier en daar een mogelijkheid de berg op te gaan, spannend was het wel!
Eén van die plekken was de Folgefonna gletsjer. Eén van de grootste gletsjers van Noorwegen.

Jon Fosse*, Fjellet held anden*
Voor lezen is veel tijd als je 6 weken min of meer alleen doorbrengt. O.a. lees ik Jon Fosse, een Noorse schrijver, opgegroeid vlakbij, in Kvam, een gemeente waar ook Ålvik onder valt. Zijn beschrijvingen van het landschap zijn enorm herkenbaar. Zo vond ik het volgende gedicht van hem:

Fjellet held anden/ de berg houdt zijn adem in

een diep inademen
en toen stond de berg daar
toen stond de berg daar
en zo staat de berg daar

en buigt zich neer
en neer
in zichzelf
en houdt zijn adem in

terwijl wind en water
strelen en slaan
houdt de berg zijn adem in

Pinus Sylvestris, op weg naar Krossfuru

Gezien mijn grote liefde voor bomen kon ik het niet laten daar ook wat fotos van te maken, die resulteerden in wat kleine studies, waar ik later terug in Nederland mee aan de slag kan.

Pinus Sylvestris, Krossfuru

Pinus Sylvestris, Krossfuru II

Het was een waardevolle periode, die het mogelijk maakte tot een ander soort concentratie te komen. De continue betrokkenheid bij het landschap en het isolement waren heel bijzonder. Doordat er geen enkele ruis was en ik volledig met mijn werk bezig kon zijn, ontstond er een extra scherpte en focus. Daarnaast heeft het me veel materiaal gebracht om terug in Amsterdam mee verder te kunnen werken.
Het heeft me overtuigd van de noodzaak om elk jaar zo'n periode in te lassen.

Ik ben de stichting Gerbrandy cultuurfonds heel dankbaar dat ze hieraan heeft willen bijdragen.

Sandra Kruisbrink,
Amsterdam, 11 februari 2020